

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
De specifieke normen voor het kenmerk en de benodigde controle voor zover IKB Varken daarin al niet voorziet, staan ook opgenomen.					Versie 1.1
Niet voor verspreiding. Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.					
Definitie: Een 'verbouwing' is een bouwkundige wijziging aan een bestaand gebouw. Dit kan een uitbreiding zijn, maar ook een gewijzigde indeling.					
Algemeen					
A02	Kennis & vaardigheden	De veehouder kan aantonen dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn, diergedrag en van diverse veehouderijssystemen.	Het bedrijfseigen personeel heeft tenminste MAS veehouderij of 1 jaar werkervaring in de intensieve varkenshouderij, of werkt onder verantwoordelijkheid van iemand met genoemde kwalificaties. Diploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden.	Controleer en noteer of het overzicht van de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel aanwezig is en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer laatste datum aanpassing van het overzicht.	Waarschuwing
A03	Cursus mens-dier interactie	De bedrijfsleider/bedrijfsvoerder van elke aan Beter Leven deelnemende varkenshouderijlocatie dient een cursus gevolgd te hebben inzake mens-dier interactie.	Randvoorwaarden: Cursus mens-dier interactie (bijv. Varkenssignalen) 1. verzorgd door ervaren deskundige op gebied van varkenswelzijn en 2. gezondheid; Minimaal 3 uur van de training is ingevuld met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij cursist leert signalen in het diergedrag of uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk; Aandacht voor effecten gedrag varkenshouder op de te verzorgen dieren; Aandacht voor positieve financiële consequenties en productieresultaten.	Controleer of de bedrijfsleider/-voerder een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus die voldoet aan de randvoorwaarden.	Waarschuwing
A04	Controle varkenshouders	Het varkensbedrijf is IKB gecertificeerd. Dit IKB systeem is door GlobalGap IFA Pigs als gelijkwaardig erkend.	De varkenshouders krijgen jaarlijks een IKB controle hetgeen blijkt uit de aanwezigheid van recente beoordelingsbrief/ geldig IKB certificaat. (Nb. Q&S, Certus en andere systemen worden voor Beter Leven niet als gelijkwaardig beschouwd).	Controleer administratie. Noteer het UBN van de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of dit in het kader van Beter Leven kenmerk gebeurt.	Schorsing
A05	Controle slachterijen, vleesverwerkers, verkopers	Met een ter zake kundige en onafhankelijke controle instantie zijn afspraken gemaakt om: a. minstens eenmaal per jaar bij deelnemende slachterijen het aantal voor de varkensketen geslachte dieren, de hoeveelheid vlees en de tracking en tracing hiervan te controleren. b. minstens eenmaal per jaar bij de deelnemende vleesverwerkers en de deelnemende verkopers de tracking en tracing van het vlees van de varkensvleesketen te controleren.	Er dient een sluitende tracking en tracing van dieren en vlees te zijn. Bovenop de geldende EU hygiëne regels ter zake moet duidelijk zijn welke varkens en welk vlees tot de varkensketen behoren.	Noteer naam en registratienummer IKB slachterij en eventueel uitsnijderij. Controleer administratie.	HI
A06	Bepalen bedrijfscapaciteit	De bedrijfscapaciteit voor het houden van varkens wordt berekend en vastgelegd door een onafhankelijke derde partij.	Als er veranderingen in de capaciteit worden doorgevoerd na de vorige controle, dan dient de bedrijfscapaciteit tijdens de huidige controle opnieuw te worden berekend en vastgelegd.	Bereken de capaciteit voor het houden van varkens. Bij de ingangcontrole wordt de capaciteit voor het houden van varkens berekend door een onafhankelijke derde partij voor elk hok type en dit wordt vastgelegd.	Schorsing
Voeding					
AV01	Drinkwater	Ieder varken vanaf 2 weken leeftijd dient onbeperkt over drinkwater te beschikken.	Bij brijvoer betekent dit dat er een aparte drinknippel / -bak met vers drinkwater aanwezig moet zijn.	Controleer of er ad lib drinkwater verstrekt wordt. Noteer afwijkingen.	HI

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AV02	Voerkwaliteit	Er dient voldoende en GMP+ voer verstrekt te worden ten behoeve van voedings- en gedragsbehoeften.	Het voer is GMP+ gecertificeerd varkensvoer.	Controleer voer. Noteer naam en plaats voederleverancier laatste 2 ronden.	AH
Hygiëneplan					
G013	Hygiëneplan	Het varkensbedrijf heeft een bedrijfsspecifiek hygiëneplan waarin systematisch wordt aangegeven hoe de hygiëne op het bedrijf wordt geborgd.	Dit plan bevat in ieder geval een beschrijving van: 1. Weren en zo nodig bestrijden van ongewenste dieren (bijv. knaagdieren, wild, vogels, insecten). 2. Een strikte scheiding tussen schone weg (de hygiënische ruimtes waar de varkens zich bevinden) en de vuile weg (de niet hygiënische ruimtes waar bezoekers, leveranciers, vrachtwagens, etc. toegang toe hebben) bij algehele verbouw of nieuwbouw van het bedrijf aanvraag bouwvergunning na 1-1-2015. 3. Hygiënische toegang tot het bedrijf voor werknemers, leveranciers en bezoekers is verplicht via een hygiënesluis. 4. De herkomst en kwaliteit van water (drinkwater en reinigingswater). 5. Reiniging en ontsmetting van hokken en stallen. 6. De herkomst en opslag van voer. Het plan wordt regelmatig, minstens eens per 2 jaar, geactualiseerd.	Controleer of er een bedrijfsspecifiek hygiëneplan aanwezig is, of dit aan de gestelde vereisten voldoet, en of het regelmatig wordt geactualiseerd.	AH
Management					
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	Alle (geheel of deels) binnengehouden dieren worden dagelijks geïnspecteerd.	Vleesvarkens 1x per dag, gespeende biggen en kraamzeugen 2x dag.	Vraag de varkenshouder naar de dagelijkse routine m.b.t. rondgang op het bedrijf en noteer deze.	Waarschuwing
AM02a	Calamiteiten	Er is een alarmsysteem voor calamiteiten aanwezig met doormelding voor het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur (ventilatie).		Controleer op aanwezigheid alarmsysteem. Aanzetten is niet nodig indien ondernemer een onderhoudscontract heeft en rapportages waaruit blijkt dat bij controle systeem in orde was.	AH
AM02a1	Calamiteiten	Er dient een uitvoerbaar plan van aanpak voor de te nemen maatregelen te zijn voor het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur(ventilatie).		Controleer aanwezigheid en inhoud uitvoerbaar plan.	AH
AM02a2	Calamiteiten	Bij uitvallen stroom dienen ventilatieopeningen open te gaan (i.p.v. dicht) of er wordt overgestapt op een noodaggregaat.		Controleer op aanwezigheid en functioneren noodvoorzieningen.	AH
AM02b	Personeel	Het personeel is bekend met de werkwijze in geval van nood.		Vraag steekproefsgewijs bij personeel na wat te doen in geval van calamiteiten.	Waarschuwing
AM02c	Objectinformatie kaart	Er is een objectinformatiekaart aanwezig.		Controleer op aanwezigheid objectinformatiekaart.	Waarschuwing. Vanaf 2016 AH
AM02c1	Objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is bij calamiteiten direct beschikbaar (opbergplaats zichtbaar en buiten de stal) voor de brandweer/hulpdiensten.		Controleer of de objectinformatiekaart direct beschikbaar is.	Waarschuwing

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AM02c2	Objectinformatie kaart	De objectinformatiekaart is voorzien van: indeling bouwblokken/stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.		Controleer of de inhoud van de objectinformatiekaart voldoet aan de eisen.	Waarschuwing
AM03	Brandveiligheid	Met het oog op de brandveiligheid vindt minimaal eens in de vijf jaar een Agro Elektra Inspectie plaats conform NEN1010.	De eerste keuring moet plaatsgevonden hebben voor 1-1-2020. Zie voor een lijst van bedrijven die de keuring kunnen verrichten https://www.averoachmea.nl/zakelijk/voor-uw-bedrijf/Meer%20informatie/Paginas/Agro-Elektra-Inspectie.aspx	Controleer of er een certificaat is van de laatste keuring en noteer de datum.	Waarschuwing
AM04	Ventilatiesysteem	Mechanische ventilatiesystemen op het bedrijf worden minimaal eens in de vijf jaar door een deskundige gecontroleerd.		Controleer of er onderhoud aan de ventilatie plaatsvindt door een deskundige en een verslag van de laatste controle aanwezig is. Noteer datum laatste controle.	Waarschuwing
AM05	Tegengaan staartbijten	De varkenshouder monitort voortdurend de bedrijfsomstandigheden op het voorkomen van staartbijten en op de mogelijkheden dit te verminderen. Danwel door dit punt opgenomen te hebben in het gezondheidsplan, of separaat met de dierenarts een analyse te maken ten aanzien van de bedrijfsomstandigheden (afleidingsmateriaal, klimaat, voeding).		Controleer of de varkenshouder actief bezig is met het tegengaan van staartbijten. Bereken van 1 afdeling het percentage beschadigde staart en controleer of er acties met de dierenarts zijn ondernomen.	HI
AM05b	Reinheid varkens	De reinheid van de varkens moet goed zijn, rekening houdend met het gebruikte houderijsysteem. Als meer dan 50% van de varkens bevuild zijn dan moet er een plan van aanpak zijn opgesteld in overleg met de bedrijfseigendierenarts en indien gewenst andere deskundigen (bijv. een klimaatexpert) om de vervuiling binnen 1 tot 2 jaar terug te brengen tot een goed niveau.		Beoordeel de reinheid van de varkens. Als de reinheid onvoldoende is (meer dan 50%) bekijk dan of er een plan van aanpak is.	Bij onvoldoende reinheid waarschuwing en als er geen plan van aanpak is administratief herstel. Als na 2 jaar plan van aanpak bevulling nog steeds boven 50% ligt schorsing.
Gezondheid					
AG01	Vaste dierenarts	De varkenshouder heeft een één-op-één overeenkomst met een gespecialiseerde varkensdierenarts die verantwoordelijk is voor de gehele veterinaire begeleiding op het bedrijf. De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie.		Controleer of er een overeenkomst is en noteer de naam van de dierenarts.	AH

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG02a	Bedrijfgezondheidsplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsspecifiek gezondheidsplan waarin hij samen met de bedrijfseigen dierenarts beschrijft welke maatregelen worden genomen om de gezondheid van de dieren te controleren en te verbeteren. Informatie van extra diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het plannen van toekomstige interventies (bv.) Verbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik enz.).		Controleer of het bedrijfsgezondheidsplan in gebruik is en regelmatig wordt geactualiseerd.	AH
AG02b	Bedrijfsbehandelplan	De varkenshouder heeft een bedrijfsbehandelplan voor het gebruik van diergeneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, waarin samen met de bedrijfseigen dierenarts is beschreven welke (wijze van) behandeling wordt gebruikt voor de meest voorkomende ziekten. Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen/antibiotica als eerste, tweede en derde keuze worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening.		Controleer of het bedrijfsbehandelplan in gebruik is door de aanwezigheid van rapportages van de dierenarts.	AH
AG03	Gezondheidsregistratie	Alle gevallen van sterfte, ziekte, uitbraken en euthanasie van ernstig zieke en/of gewonde varkens worden genoteerd en met de dierenarts besproken. Indien noodzakelijk wordt dit grondig onderzocht, de onderzoeksresultaten en ondernomen acties worden genoteerd.		Controleer de aanwezigheid van een gezondheidsregistratie en noteer 3 laatste data van registratie met reden.	AH, bij 2e constatering HI
AG04	Uitval	Euthanasie wordt in het managementsysteem uitgesplitst tussen vleesvarkens en speenbiggen.		Controleer managementsysteem	Waarschuwing
AG04a	Uitval	Max. toegestane % uitval op jaarbasis (waarbij door dierenarts geëuthanaseerde dieren voor de helft meetellen) is voor vleesvarkens <2,1% en voor gespeende biggen <1,9%. Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag % uitval eenmalig 3,0% zijn.		Bereken uitval als volgt: $\text{Uitval} = \frac{\text{aantal dode dieren} - \text{helft geëuthanaseerde dieren}}{\text{aantal opgelegde dieren}} * 100\%$	AH
AG04b	Plan van aanpak uitval	Als bedrijf een jaar boven het toegestane percentage zit moet er een plan van aanpak opgesteld worden met de bedrijfseigen dierenarts. Als een jaar na opstellen van het plan van aanpak het bedrijf nog steeds boven het toegestane percentage zit, dient een externe expert (bijv. van de gezondheidsdienst voor dieren) geraadpleegd te worden.		Controleer, indien percentage te hoog is, of het percentage van een jaar terug nog steeds boven het toegestane percentage zit. Wanneer dit geval is controleren of een externe expert geraadpleegd wordt.	AH
AG05a	Slachtbevindingen	Het gemiddelde percentage slachtafwijkingen mag per jaar maximaal 60% van het slachterijgemiddelde bedragen, of het percentage slachtafwijkingen op jaarbasis is minder dan 15% van de geslachte vleesvarkens. Slachtafwijkingen zijn tenminste gebaseerd op de volgende informatie van het slachthuis: orgaanafwijkingen (longontstekingen, borstvliesontstekingen, leveraandoeningen), karkasafwijkingen (poot, staart, huid).	Voor toetsing dient een gespecificeerde uitdraai (long/lever/borstvliesonderzoek) met cumulatieve jaargemiddelden aanwezig te zijn. Het cumulatieve jaargemiddelde van de slachterij is gebaseerd op de slachtafwijkingen van alle varkens uit het zelfde land van herkomst dat in een bepaalde slachterij is geslacht.	Controleer de slachtbonnen of voldaan is aan de norm. Controleer administratie ivm slachtbonnen en slachthuisinformatie.	Eerste keer waarschuwing, daarna AH.

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG05b	Slachtbevindingen bij initiële audit	Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag van normen in AG05a worden afgeweken mits het bedrijf een plan van aanpak opstelt met de bedrijfseigen dierenarts om het percentage slachtafwijkingen minimaal te laten voldoen aan de criteria van Beter Leven. De varkenshouder verwerkt, samen met zijn bedrijfseigen dierenarts de informatie in het bedrijfsgezondheidsplan om het medicijngebruik verder terug te dringen.	Zie meetmethode AG05a: Bij initiële audit mag indien nodig van de uitzonderingsregel gebruik gemaakt worden. Dit geldt alleen voor bedrijven die minimaal 1 jaar niet aan Beter Leven hebben deelgenomen. Attendeer deze bedrijven op het tijdig aanpakken van de problemen omdat resultaten vaak enige tijd op zich laten wachten.	Controleer administratie ivm startdatum, slachtbonnen en slachthuisinformatie. Controleer of de slachthuisinformatie in het bedrijfsgezondheidsplan is verwerkt.	Eerste keer waarschuwing, daarna AH.
AG05ba	Plan van Aanpak Slachtbevindingen	Indien gezien over een kwartaal het percentage afgekeurde dieren hoger is dan 1,2 keer het slachterijgemiddelde moet de ondernemer met de bedrijfseigen dierenarts een plan van aanpak opstellen en de oorzaak aanpakken. Indien het plan van aanpak binnen een half jaar niet tot structurele verbetering leidt, is een nader onderzoek vereist (aanvullend slachterij-onderzoek, monsternamen bij dieren of op bedrijf, deskundigen consulteren).		Controleer of bedrijf per levering de slachtafwijkingen bijhoudt en of actie ondernomen is wanneer dit volgens de norm vereist is. Controleer, Indien het lopende plan van aanpak binnen een half jaar niet tot structurele verbetering leidt, of er nader onderzoek verricht is.	Eerste keer waarschuwing, daarna AH.
AG05c	Bespreken slachtbevindingen	De slachtbevindingen van de vleesvarkens worden minimaal 2x per jaar besproken met de dierenarts.		Controleer of in de administratie een door de dierenarts ondertekend gespreksverslag zit met betrekking tot de slachtbevindingen.	AH
AG06	Documentatie medicijngebruik	Alle gebruik van veterinaire medicatie (zowel individuele als collectieve medicatie) wordt gedocumenteerd.		Controleer of alle medicijngebruik wordt geregistreerd.	HI
AG06a	Registratie antibioticagebruik	Alle antibioticagebruik moet worden geregistreerd in een particuliere databank die toegankelijk is voor de varkenshouder, zodat na verloop van tijd een trendanalyse van het gebruik van veterinaire medicijnen kan worden uitgevoerd.		Controleer of antibioticagebruik in een particuliere databank wordt geregistreerd toegankelijk voor de varkenshouder.	HI
AG07	Dierenartsenbezoek	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt regelmatig (tenminste eens per maand) door de vaste dierenarts bezocht voor een algemene controlerondgang op het diergezondheid en dierenwelzijn en dit wordt geregistreerd.		Controleer of er een door de dierenarts ondertekend bezoekrapport is met daarin de bevindingen, van de afgelopen 3 jaar.	AH, bij 2 ^e constatering HI
AG08a	Antibioticabeleid	Er moet een geschreven beleid zijn in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica.		Controleer of er een beschreven beleid is voor reductie van het antibioticagebruik.	AH
AG08ab	Antibioticabeleid	Het beleid in het bedrijfsgezondheidsplan ten aanzien van het reduceren van de hoeveelheid gebruikte antibiotica moet jaarlijks beoordeeld en herzien worden samen met de bedrijfseigen dierenarts.		Controleer of het beleid jaarlijks met de dierenarts wordt beoordeeld en herzien.	AH
AG08b	Uitsluiting bepaalde antibiotica	Antibiotica behorende tot de fluorquinolonen of de 3 ^e en 4 ^e generatie cefalosporinen mogen niet gebruikt worden.		Controleer bij de documentatie bijgehouden door de dierenarts of deze antibiotica wordt gebruikt.	Schorsing
AG08ba	Uitsluiting bepaalde antibiotica	Antibiotica behorende tot de fluorquinolonen of de 3 ^e en 4 ^e generatie cefalosporinen mogen niet voorhanden zijn op het bedrijf.		Controleer of deze antibiotica voorhanden zijn.	Schorsing

AH = administratief herstel, HI = Herstel Inspectie, Schorsing = herstel aantonen binnen 3 maanden middels een HI in tussentijd geen aflevering onder Beter Leven, Uitsluiting = uitsluiting voor min. 1 jaar van Beter Leven.

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG08c	Niveau antibioticagebruik	Het antibioticagebruik moet liggen op een acceptabel niveau.	Dit betekent dat binnen 1 jaar het antibioticagebruik moet liggen onder het door de Nederlandse St. Diergeneesmiddelen Autoriteit (SDA) vastgestelde relevante actieniveau en binnen twee jaar moet liggen binnen het door SDA vastgestelde streefniveau.	Noteer of de dierdagdosering van het bedrijf onder het door de SDA vastgestelde actieniveau ligt. Noteer vanaf 2017 of het antibioticagebruik binnen het door de SDA bepaalde streefniveau ligt.	Schorsing als niet op vereiste niveau.
AG09	Gemedicineerd voer	Gemedicineerd voer mag alleen op grond van een doktersattest worden verstrekt.		Neem een steekproef van 4 documenten van de afgelopen periode. Noteer van elk medicijn het attest.	HI bij vergunning PDV (Productschap Diervoeder) ipv dierenarts
AG10	Bloedmonsters	Bloedmonsters (Salmonella, Blaasjesziekte, ziekte van Aujeszky) worden zoveel mogelijk in het slachthuis verzameld en niet bij varkens op het bedrijf getapt.		Controleer of in de administratie de analyses aanwezig zijn van de afgelopen 3 jaar waarin duidelijk wordt of de verzameling plaatsvindt in het slachthuis of boerderij. Voor 'cross sectionals' kan het nodig zijn op de boerderij te tappen.	AH
AG11	Ziekenboeg	Er is een aparte ruimte voor zieke, zwakke en gewonde varkens aanwezig, de ziekenboeg.		Controleer of er een ziekenboeg aanwezig is.	HI
AG11a	Ziekenboeg	De ziekenboeg heeft een capaciteit van minimaal 1% van het totaal aantal aanwezige dierplaatsen.	Naast zieke of gewonde varkens kan het ook nodig zijn een kwakkelend of zeer gestrest varken naar de ziekenboeg over te plaatsen als verblijven met andere dieren tot aanvullende welzijnsproblemen leidt, bijvoorbeeld als het varken niet in staat is te concurreren om voedsel.	Controleer of de capaciteit aan de volwaarden voldoet.	HI indien ziekenboeg <1% van de capaciteit heeft.
AG11D	Ziekenboeg	De ziekenboeg moet goed geventileerd, warm en droog zijn.		Controleer of de ziekenboeg goed geventileerd, warm en droog is.	HI
AG11A	Dichte vloer	De ziekenboeg moet voorzien zijn van een 40% dichte vloer, tenzij de dierenarts dit om veterinaire redenen ontraadt.		Controleer vloer ziekenboeg.	HI
AG11B	Ingestrooide vloer	De ziekenboeg moet voorzien zijn van een met stro ingestrooide vloer. (Het dichte vloerdeel mag uit rubbermatten bestaan met daarop stro). Wanneer de dierenarts stro om veterinaire redenen ontraadt, zaagsel.		Controleer vloer ziekenboeg.	HI
AG11C	Oogcontact	Een varken in de ziekenboeg moet oogcontact kunnen maken met andere varkens.		Controleer ziekenboeg.	HI
AG11E	Reinigen ziekenboeg	De ziekenboeg moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden, en dat een eventueel dood dier gemakkelijk verwijderd kan worden met minimaal risico op contact met andere dieren.		Controleer ziekenboeg.	HI
AG11F	Afvoer uitwerpselen zieker	Urine en mest van de ziekenboeg mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.		Controleer ziekenboeg.	HI

AH = administratief herstel, HI = Herstel Inspectie, Schorsing = herstel aantonen binnen 3 maanden middels een HI in tussentijd geen aflevering onder Beter leven, Uitsluiting = uitsluiting voor min. 1 jaar van beter Leven.

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AG12	Euthanaseren ernstig zieke dieren	Er is een in het bedrijfsgezondheidsplan beschreven beleid over wanneer (ernstige zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel) en hoe "zorgvee" te euthanaseren.		Controleer beleid en gezondheidsplan. Controleer of euthanasiebeleid in bedrijfsgezondheidsplan staat. Interview medewerkers en controleer aanwezigheid zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel.	AH
AG12a	Euthanaseren ernstig zieke dieren	De methode van euthanaseren moet gebaseerd zijn op wetgeving en humane beginselen die geen extra lijden of onvermijdelijke stress oplevert voor de dieren die moeten worden geëuthanaseerd. Ook euthanaseren met een schietmasker is toegestaan mits de gebruiker hiervoor een vergunning heeft.		Controleer vergunning indien er schietmasker is.	AH
Huisvesting					
AH02	Hittestress	Hittestress moet worden voorkomen.	Dit kan door onder warme weersomstandigheden de dieren voldoende gelegenheid te geven apart te gaan liggen, in combinatie met systemen van ventilatie of door verneveling van water.	Noteer de maatregelen die het bedrijf neemt om hittestress te voorkomen.	HI
AH03	Luchtkwaliteit	Het ventilatiesysteem handhaaft de luchtverontreiniging op een niveau zodat oog of neus irritatie bij de gehuisveste varkens en/of bij mensen tijdens inspectie worden voorkomen. Bij niet naleving van dit voorschrift wordt een verbeterplan voor de luchtverontreiniging opgesteld in overleg met de bedrijfseigen dierenarts en indien gewenst met nadere deskundigen (bijv. klimaatdeskundige).		Controleer ventilatie- systeem of verbeterplan. Ga na of er sprake is van oog of neus irritatie staand op humaan niveau en gehurkt op niveau van de varkens.	AH d.w.z. als niet in orde dan verbeterplan insturen.
AH04	Luchtinhoud	Om het klimaat in de stal goed te kunnen beheersen moet de inhoud van de stal minimaal 1,2m ³ per big en minimaal 2,4m ³ per vleesvarken zijn.	Bij plafondventilatie mag de ruimte boven het verdeelplafond meegerekend worden.	Controleer luchtinhoud aan de hand van berekeningen van typen afdelingen zijn (m2 en hoogte). Noteer inhoud per big en vleesvarken.	HI. Bij Nieuw- en verbouw (vanaf 1-1-2011); uitsluiting
AH04a	Luchtinhoud	In bestaande stallen met een kleinere inhoud wordt de ventilatie aangepast aan de minimale luchtverplaatsing voor ventilatie (vocht en ammonia afvoer).			HI
AH05A	Licht	In ieder dierverblijf is een duidelijk dag- en nachtritme met minimaal 8 uur aaneengesloten donkerperiode en minimaal 8 uur aaneengesloten lichtperiode (daglicht of kunstlicht).		Vraag hiernaar en controleer hetgeen wordt gezegd. Controleer of bedrijf werkt met dag- en nachtritme. Bijv. tijdschakelaar op de kunstverlichting, of daglichttoetreding.	HI.
AH05C	Licht	Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk in 2025 is het lichtdoorlatend oppervlak in muren en daken minimaal 2% van het vloeroppervlak.	Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten.	Noteer of lichtdoorlatende delen aanwezig zijn en of deze schoon zijn.	HI. Stallen na 1-1-2011 gebouwd of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten.

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH06	Schuurgelegenheid	Er is permanent een schuurvoorziening aanwezig in ieder hok (m.u.v. zeugen in dek- en kraamstal).	Een schuurvoorziening kan bestaan uit een schuurpaal (bijv. een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm), of een schuurborstel (bijv. de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal), of een ruwe betonnen hokafscheiding.	Controleer in minimaal 1 hok per diercategorie of er een schuurvoorziening is die aan de norm voldoet.	HI
AH07	Verrijkmateriaal	In ieder hok met varkens is verrijkmateriaal aanwezig.	<ul style="list-style-type: none"> - Het verrijkmateriaal voldoet aan minimaal 3 van de volgende 5 kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> o wroetbaar (vanaf ondergrond met op- en neergaande beweging van de neus te manipuleren), o bijtbaar (met de tanden indrukbaar), o eetbaar (veilig op te nemen met voedingswaarde), o afbreekbaar (veilig stuk te maken) en o novitiet (minimaal wekelijks verversen/aanvullen of nieuw materiaal). Zie hiervoor bijlage 2. - Als het verrijkmateriaal op de grond wordt aangeboden, dient het regelmatig (min. 1 of 2x per dag) verversed te worden. - Verrijkmateriaal dat permanent op de grond ligt en besmeurd raakt voldoet niet. 	Controleer in minimaal 4 hokken of verrijkmateriaal aanwezig is dat aan de norm voldoet. Bij verrijkmateriaal dat aangevuld/ververst moet worden: administratieve controle op aankoop navulling.	HI bij verdenking niet structureel gebruik of het niet in orde zijn van het materiaal. Schorsing bij ontbreken van materiaal.
AH08	Stroverstrekking voor groepen >40.	In bestaande hokken van minstens 40 gelten of dragende zeugen, gespeende biggen of vleesvarkens wordt stro verstrekt. Dan wel wordt afleidingsmateriaal aangeboden dat voorziet in vergelijkbare mate in de afleidingsbehoefte van het dier en door Animal Sciences Group is beoordeeld. Het stro dient permanent beschikbaar te zijn.	Er wordt stro verstrekt op één van de volgende manieren, waarbij dit ook stroverstrekking in de afscheiding van 2 groepen van 20 varkens mag zijn: 1. Er wordt een strospeelbak geplaatst, op elke 40 varkens minstens één, bestaande uit een storuif met een opvangbak voor gebruik van middellang tot lang stro en voorzien van kettingen en een houten balk (50cm lang en ongeveer 10cm diameter) horizontaal boven de opvangbak gehangen dmv meerdere kettingen. Het stroverbruik van een dergelijke bak ligt op 10-20 gr/dier/dag. Twee zeugen, drie biggen of twee vleesvarkens kunnen tegelijkertijd uit de bak strootjes trekken. De strospeelbak moet wekelijks met stro bijgevuld worden; 2. Er wordt een stroswing opgehangen, op elke 40 varkens minstens één, bestaande uit een kunststofbuis die in een hokafscheiding gemonteerd is en in de richting van beide hokken kan 'slingeren'. De buis dient met stro gevuld te zijn en varkens kunnen dit al wroetend aan de onderkant van de buis verkrijgen. Door de kunststofbuis in hoogte te verstellen komt er makkelijker of moeilijker stro vrij uit de buis; 3. Er wordt een automatisch stroverstrekkingssysteem, een buizen transportsysteem, geïnstalleerd. Hiermee wordt dagelijks één of meerdere keren een kleine hoeveelheid stro verstrekt op de dichte vloer van het varkenshok. Noteer wijze van stroverstrekking.	Controleer hok op de eisen.	HI
AH11	Analyse waterkwaliteit	De kwaliteit van het drinkwater wordt 4x per jaar geanalyseerd, één monster per kwartaal.	Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn.	Controleer of de analyses hebben plaatsgevonden.	AH

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
AH11a	Analyse waterkwaliteit	De monsters moeten op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden, niet op bronniveau.		Controleer of de monsters op dierniveau (drinknippel of drink- of brijbak) genomen worden. Vraag na op welke manier de monsters genomen zijn.	AH
AH11b	Analyse waterkwaliteit	Minimaal 1 monster wordt door een erkende monsternemer genomen en wordt zowel chemisch als bacteriologisch geanalyseerd.	Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn.	Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controle a.d.h.v. facturen en testrapportages.	AH
AH11c	Analyse waterkwaliteit	De overige 3 monsters mogen ook door de varkenshouder worden genomen en worden in elk geval bacteriologisch geanalyseerd.	Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn.	Vraag na wie de monsters genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn. Controle a.d.h.v. facturen en testrapportages.	AH
AH1d	Analyse waterkwaliteit	De analyse moet aantonen dat het drinkwater voor de varkens van voldoende kwaliteit is doordat het voldoet aan de relevante nationale standaard.		Beoordeel testresultaten en indien van toepassing controleer of herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd.	AH
Zeugen					
Z02	Uitval fokdieren	Uitval van fokdieren wordt geregistreerd. Reden van uitval is van belang voor de gezondheidsanalyse.		Controleer of dit geregistreerd wordt en op welke wijze. Een uitdraai van het managementprogramma of andere registratie is voldoende. Alleen op de zeugenkaart zonder verdere vastlegging is niet akkoord.	AH
Z03	Poten en klauwen	Er is op het bedrijf een beleid voor hoef/klauw management bij zeugen beschreven.		Controleer of in de administratie een door de dierenarts ondertekend gespreksverslag zit.	AH
Z03a	Poten en klauwen	Het beleid m.b.t. hoef en klauw wordt jaarlijks met de bedrijfseigen dierenarts geëvalueerd om excessieve groei te voorkomen (in relatie tot infecties, pijnlijk voortbewegen).		Controleer administratie. Noteer het UBN van de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of dit in het kader van Beter Leven kenmerk gebeurt.	AH
Z04A	Staart fokdieren	Staarten mogen niet routinematig worden gecoupeerd. Als er staarten gecoupeerd worden moet dit bij fokzeugen zo gebeuren dat biggen minimaal 5 cm staart behouden. Dit geeft een staartlengte van >10cm bij volwassen zeugen. Minimaal 95% van de dieren heeft een niet aangevreten staart. Als er gecoupeerd wordt maakt de varkenshouder met zijn bedrijfseigen dierenarts een verbeterplan om de staarten langer te houden. Hierbij zijn tenminste de knelpunten en verbeterpunten gebruikt zoals beschreven in het eindrapport van de Werkgroep Krulstaart.		Controleer in minimaal 2 afdelingen of de staartlengte voldoet. Controleer of er een verbeterplan aanwezig is.	HI (bij nieuw koppel)

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z05	Dekstal	Een gelt of zeug mag individueel gehouden worden vanaf: een week voor het berekende tijdstip van werpen tot het tijdstip van het werpen. Vanaf het spenen tot en met 4 dagen na de dag van natuurlijke dekking of KI.		Controleer hoe lang de zeugen in de dekstal verblijven en noteer maximaal aantal dagen.	HI
Z06	Dekgroepen	Bij het samenvoegen van dieren tijdens het spenen / dekken wordt er gelet op agressieve dieren. Er wordt bij de toevoeging aan de groep extra controle gedaan op meerdere momenten gedurende de eerste tijd na samenvoegen. Agressieve dieren worden begeleid en in uiterste nood apart gezet.		Controleer of er stabiele groepen aanwezig zijn, of dat er sprake is van agressieve dieren in de groep.	AH
Z08	Oppervlakte per zeug	Het oppervlak is min. 2,25 m ² per zeug, waarvan min. 1,3 m ² dicht als ligruimte. Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlak per dier 10% verminderd worden.		Controleer oppervlakte per zeug en noteer deze. Bij twijfel over beschikbare oppervlakte ruimte opmeten.	Schorsing
Z09	Groepshuisvestingssysteem	Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 zijn groepen van 20 of meer verplicht.		Noteer aantal zeugen per groep en datum (nieuw- en/of ver-)bouw stal.	HI, NVT bij bestaande stal. Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten.
Z10	Uitfaseren voerligbox. (nieuw- en verbouw)	Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 wordt geen gebruik meer gemaakt van voerligboxen.		Controleer bij nieuw- en/of verbouw of er voerligboxen aanwezig zijn.	NTV indien bestaande stal. Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten.
Z11	Bestaande stal met voerligboxen	Zolang voerligboxen nog gebruikt worden moet achter de box min. 2 meter vrije ruimte zijn en mogen de boxen rond het voeren nooit langer dan 2 uur afgesloten worden. Er moet voldoende ruimte achter de voerligbox zijn, zodat de zeug normaal uit de box kan komen en zich kan draaien.		Meet vrije ruimte achter 5% van de ligboxen, eventueel op verschillende plaatsen, en noteer deze.	Schorsing
Z11a	(bestaande stal)	Zolang voerligboxen nog gebruikt worden mogen de boxen rond het voeren nooit langer dan 2 uur afgesloten worden.		Controleer dit door de tijd van het voeren naast de gesloten boxen te leggen (voornamelijk bij schaduwcontrole)	HI
Z12	Vloeruitvoering	De vloer is voor minstens 40% dicht.		Meet het % dichte vloer steekproefsgewijs en noteer % dichte vloer.	HI

z13

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Z13	Mestplaats	De mestplaats bestaat uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en verbouw bestaat de mestplaats uit een dichte vloer (63 Leroux bij aanleg) met gierafvoer, gietijzeren roosters, betonrooster (63 Leroux bij aanleg), of een ingestrooide mestruimte.		Controleer materiaal mestplaats. Noteer materiaal mestplaats en bij nieuwbouw aantal Leroux (uit certificaat bij vloer te halen).	Schorsing als na nieuw- en verbouw niet volaan wordt. Stallen na 1-1-2011 gebouwd of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten.
Z14	Voerverstrekking	Als de voerverstrekking bij guste en dragende zeugen niet individueel is, worden de dieren bij vreten beschermd door tussenschotjes in de trog.	Dit om het opeten van elkaars portie voer zoveel mogelijk te voorkomen.	Bij trogvoeding, controleer op aanwezigheid van tussenschotjes. Noteer of voldaan wordt.	AH, bij 2e constatering HI
Z15	Troglengte	Voer wordt zo aangeboden dat alle zeugen tegelijk kunnen eten. De lengte van de rechte trog bedraagt ten minste 0,30 m.		Meet de troglengte en controleer steekproefsgewijs in de stal bij twijfel. Nvt bij individuele of ad lib voeding.	AH, bij 2e constatering HI
Kraamstal					
K02	Oppervlak	Het kraamhok is minimaal 3,8 m ² , waarbij de zeug is ingesloten.		Meet van ieder type kraamhok van 1 hok de oppervlakte.	Schorsing
K03	Ligplaats kraamzeug	Als de ligplaats volledig uit rooster bestaat moet deze bestaan uit gecoat metaal, speciaal voor dit doeleinde gegoten metaal of hard kunststof.		Controleer vloermateriaal. Noteer vloermateriaal ligplaats kraamzeug.	HI
K04	Mestplaats zeug	Geprofileerde metaalroosters zijn toegestaan. Bij nieuw- en verbouw moet gekozen worden voor gietijzeren roosters of een dichte betonvloer die bij aanleg 63 Leroux zijn.		Controleer mestplaats. Noteer datum nieuw- en/of verbouw en materiaal mestplaats.	HI. Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten. NVT indien bestaande stal.
K05	Nestbouw materiaal	In de kraamstal wordt minimaal 48 uur voor de verwachte werpdatum nestbouw materiaal aangeboden aan de kraamzeug.	Het nestbouw materiaal kan bestaan uit stro, een jute zak, of vergelijkbaar materiaal. Een jute zak zit vast aan de hokafscheiding binnen bereik van de zeug (op vloerniveau bij kop van de zeug). Losse materialen (bijv. los zaagsel op de vloer) en erg harde materialen (bijv. hout) voldoen niet als nestbouw materiaal	Controleer het nestbouw-materiaal en de aanwezigheid ervan in tenminste 4 kraamhokken. Voer tevens een administratieve controle uit op de aankoop van het nestbouw materiaal.	HI
K07	Afleidingsmateriaal zeug	De zeug krijgt in het kraamhok uiterlijk een dag na afbiggen een stevig touw aangeboden dat ze geleidelijk kapot kan maken. Dan wel er wordt afleidingsmateriaal aangeboden dat volgens de Animal Sciences Group in gelijke mate in afleiding voorziet.		Controleer afleidings-materiaal. Noteer type afleidingsmateriaal.	HI
K08	Biggenest	Alle zogende biggen van een toom hebben samen een afgeschermd ligplaats van 0,6m ²		Controleer biggenest op m ² ligplaats. Noteer afwijkingen.	HI
K08a	Vloer biggenest	De vloer van de afgeschermd ligplaats is dicht.		Controleer of de vloer van het biggenest dicht is. Noteer afwijkingen.	HI
K08b	Biggenlamp in biggenest	Boven in de afgeschermd ligplaats hangt een biggenlamp.	Alleen van toepassing indien er geen vloerverwarming is (K08c)	Controleer biggenest op aanwezigheid biggenlamp. Noteer afwijkingen.	HI

AH = administratief herstel, HI = Herstel Inspectie, Schorsing = herstel aantonen binnen 3 maanden middels een HI in tussentijd geen aflevering onder Beter leven, Uitsluiting = uitsluiting voor min. 1 jaar van beter Leven.

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
K08c	vloerverwarming biggenest	In de afgeschermdde ligplaats is vloerverwarming aanwezig.	Alleen van toepassing indien er geen biggenlamp is (K08b)	Controleer biggenest op aanwezigheid vloerverwarming. Noteer afwijkingen.	HI
K09A	Overleggen biggen	Om versleping van ziekten te voorkomen mogen biggen alleen binnen de afdeling tot de 3 ^e dag na geboorte worden overgelegd. Dit moet geen routine zijn en daarom onder de 10% blijven.		Controleer hokkaarten om onregelmatigheden mbt overleggen te controleren. Noteer onregelmatigheden.	>10% van de biggen na 3 dagen overgelegd: waarschuwing
K09B	Kunstmatig zogen	Kunstmatig zogen (bijv. middels een kunstzeug of rescue deck) mag alleen in uiterste nood tijdelijk in overleg met de bedrijfseigen dierenarts en met maatregelen om het gebruik weer overbodig te maken.		Controleer bij houder of overleg met de dierenarts heeft plaatsgevonden en maatregelen genomen worden om het gebruik overbodig te maken.	AH
K10	Speelruimte biggen. Bij nieuw- en verbouw	Bij nieuw- en verbouw moeten biggen in het kraamhok helemaal rond, langs de kanten, kunnen lopen (geen dode hoeken).	Dit om meer speelruimte te hebben en voor het aanleren van normaal gedrag.	Nvt bij bestaande stallen. Bij nieuw- en/of verbouw: controleer of biggen kraamhok volledig rond kunnen lopen.	HI (NVT indien bestaande stal). Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd zonder hieraan te voldoen worden uitgesloten
K11	Vast voer	De zogende biggen krijgen vanaf 2 weken enig vast voer of een papje.	Dit om aan vast voer te wennen en speenshock tegen te gaan.	Controleer of biggen vanaf 2 weken en ouder vast voer verstrekt krijgen door middel van het controleren van de voorraad en facturen.	HI
K12	Spenen	De biggen worden gespeend op een gemiddelde leeftijd van 25 dagen en individuele biggen worden niet eerder dan op 23 dagen gespeend, zodat de gemiddelde zoogperiode 4 weken is.		Controleer en noteer de speenleeftijd en speendatum en verplaatsing van de zeug a.d.h.v. minstens 5 steekproeven (zeugenkaarten in de stal en uitdraai managementsysteem).	HI
Biggen					
BLKB01	Oppervlakte per big	Het minimale hokoppervlak per big bedraagt gemiddeld 0,4m ² per bedrijf. Geen enkele big heeft minder dan 0,36m ² oppervlak. Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.	Met de hokadministratie en de hokafmetingen kan het oppervlak per dier worden bepaald.	Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting. Noteer oppervlakte per big bij opzet. Controleer bouwjaar stal en of deze verbouwd of herbouwd is. Zo ja, noteer data.	HI
BLKB02	Vloeruitvoering	De regelgeving laat huisvesting van gespeende biggen op een volledige roostervloer toe. Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 is de vloer voor 40% dicht en is het dicht vloerdeel ingestrooid of voorzien van vloerverwarming.	De mestplaats van de biggen mag bestaan uit glad afgewerkte metaalroosters.	Nvt voor bestaande stallen. Voor nieuw- en/of verbouw: controleer of 40% van de vloer dicht is en deze ingestrooid, dan wel verwarmd is.	AH, NVT indien bestaande stal. (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
BLKB02a	Vloeruitvoering	Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 is het dichte vloerdeel ingestrooid of voorzien van vloerverwarming.		Controleer vloeruitvoering	AH. NVT indien bestaande stal. (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).
BLKB04	Voeding	Bij maaltijdvoeding via een trog is de vreetbreedte 18 cm per big.		Controleer en noteer voederbreedte per big.	HI
BLKB04a	Voeding	Bij voorraadvoeding is er per 8 biggen minimaal 1 vreetplaats.		Controleer en noteer aantal biggen per vreetplaats.	HI
BLKB04b	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 drinkplaats per 12 biggen.		Controleer drinkplaatsen.	HI
BLKB05	Staart couperen	Staarten mogen niet routinematig worden gecoupeerd. Indien staarten worden gecoupeerd, is er toestemming van de bedrijfseigen dierenarts om dit te doen, is de veterinaire noodzaak beschreven en geactualiseerd, wordt het couperen uitgevoerd door een voldoende competent en getraind persoon binnen 72 uur na geboorte. Als er staarten gecoupeerd worden moet dit zo gebeuren dat biggen minimaal 2,5 cm staart behouden. Dit geeft bij volwassen dieren een staartlengte van >5cm. Als er gecoupeerd wordt maakt de varkenshouder met zijn bedrijfseigen dierenarts een verbeterplan om de staarten langer te houden. Hierbij zijn tenminste de knelpunten en verbeterpunten gebruikt zoals beschreven in het eindrapport van de Werkgroep Krulstaart.		Controleer staarten. Controleer in minimaal 2 afdelingen of de staartlengte voldoet. Controleer of er een verbeterplan is dat aan de criteria voldoet.	HI (bij nieuw koppel)
BLKB06	Castratie van biggen	Castratie van biggen is verboden.		Controleer steekproefsgewijs of er geen gecastreerde biggen meer op het bedrijf zijn. (betreft biggen die na de ingangscntrole zijn geboren.)	Uitsluiting
BLKB07	Tandjes inkorten	Tanden knippen of slijpen bij pasgeboren biggen is niet toegestaan, tenzij de tandjes geslepen (niet geknipt) worden op grond van een advies van de bedrijfseigen dierenarts. De werkwijze en het advies van de bedrijfseigen dierenarts worden tenminste elk kwartaal herzien.		Controleer hoektanden. Controleer in minimaal twee kraamhokken in verschillende afdelingen bij een aantal zuigende biggen of de hoektanden in tact zijn. Als ze ingekort zijn ga dan na of er een advies van de bedrijfseigen dierenarts is en of dit elk kwartaal wordt herzien.	AH
Vleesvarkens					
V01A	Stabiele groepen	Vleesvarkens worden in stabiele groepen gehouden en dus niet met onbekende dieren gemengd.	Er wordt gewerkt met stabiele groepen vleesvarkens en niet gemengd met onbekende dieren.	Controleer stabiliteit.	Schorsing

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
V01B	Stabiele groepen	Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 worden groepen van minimaal 20 vleesvarkens verplicht.	Op die manier wordt het makkelijker voor het varken om een lig-, activiteiten-, vreet- en mestruimte te onderscheiden.	NVT bij bestaande bouw. Bij nieuw- en/of verbouw: Controleer bij 10% van de vleesvarkengroepen of deze uit minimaal 20 vleesvarkens bestaat.	Schorsing, NVT indien bestaande stal. (Dit voorschrift is ingegaan per 1-1-2011. Stallen nadien gebouwd of verbouwd die niet voldoen worden uitgesloten).
V02	Oppervlakte per varken	Het minimale hokoppervlak per vleesvarken bedraagt gemiddeld 1,0m ² per bedrijf. Geen enkel varken heeft minder dan 0,95m ² oppervlak beschikbaar. Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag de oppervlakte per dier 10% minder zijn.		Controleer oppervlakte per dier aan de hand van hokadministratie en hokafmeting.	HI
V03A	Vloeruitvoering	De vloer is voor minstens 40% dicht. Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk met ingang van 2025 wordt de vloer ingestrooid of is voorzien van vloerverwarming. VS05.02	Een aaneengesloten stuk vloer waarop minimaal 1 varken uitgestrekt kan liggen, geldt als dichte vloer. Wafelroosters voldoen niet aan de eis	Controleer of 40% van het vloeroppervlak dicht is. Noteer afwijkingen.	HI
V04	Mestplaats. Nieuw- en verbouw	De mestplaats mag bestaan uit geprofileerd metaal of betonrooster. Bij nieuw- en verbouw, doch uiterlijk over 15 jaar, wordt gekozen voor een dichte vloer (63 Leroux bij aanleg) met gierafoer, gietijzeren roosters, betonrooster (63 Leroux bij aanleg), of een ingestrooide mestruimte.		Controleer mestplaats. Noteer datum nieuw- en/of verbouw en materiaal mestplaats.	Schorsing
V05	Voeraanbieding	Voer wordt zo aangeboden dat alle vleesvarkens tegelijk kunnen eten. De lengte van de rechte trog bedraagt ten minste 0,30 m.	Dat betekent 30 cm troglengte per varken, of trogverdelers.	Controleer troglengte aan de hand van de bouwtekening en controleer steekproefsgewijs in de stal bij twijfel. Noteer afwijkingen.	HI
V05A	Vreetplaatsen	Bij droogvoer is er minstens 1 vreetplaats op 12 vleesvarkens.	Bij nieuw- en verbouw en uiterlijk met ingang van 2025 geldt minstens 1 vreetplaats per 8 dieren.	Controleer vreetplaats	HI
V05b	Aantal drinkplaatsen	Er is minimaal 1 drinkplaats per 12 vleesvarkens.		Controleer drinkplaats.	HI
Transport					
T00A	Aangeleverde varkens	Varkens aangeleverd op een varkensbedrijf dat deelneemt aan Beter Leven zijn afkomstig van bedrijven welke gecertificeerd zijn voor het Beter Leven kenmerk.		Controleer certificaat BLk. Noteer de UBNs van de aanleverende bedrijven. Fokgelten / beren hoeven hier niet aan te voldoen.	Uitsluiting
T00B	Afnemende slachterijen	De varkens worden aan bedrijven geleverd die deelnemen aan Beter Leven en die gecertificeerd zijn voor Beter Leven.		Controleer administratie. Noteer het UBN van de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of dit in het kader van Beter Leven kenmerk gebeurt.	HI
T02	Elektrische veedrijvers	Er worden op het varkensbedrijf en tijdens transport geen elektrische veedrijvers gebruikt.		Controleer veedrijvers. Controleer of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	HI

Norm	Welzijnsaspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
T03	Laadlift of laadvloer	Veetransportwagens zijn bij voorkeur uitgerust met een laadlift of een verstelbare laadvloer.	Met ingang van 2020 is dit de standaardnorm. Tot 2020 zijn laadkleppen toegestaan met een hoek van maximaal 20% / 11°. Laadvloeren en -kleppen moeten voorzien zijn van klampen tegen uitglijden en zijn voorzien van zijwanden en -spijlen om te voorkomen dat varkens er van af kunnen vallen.	Controleer of de hellinghoek van de laadkleppen en of de uitvoering van de laadvloeren en -kleppen voldoen.	HI
T04	Nuchter	De vleesvarkens worden nuchter afgeleverd.	Nuchter betekent dat de laatste voerverstrekking plaatsvindt vóór 16.00 uur op de dag vóór de dag van aflevering.	Controleer bij houder.	AH
T05	Transport biggen	Het transport van biggen mag niet langer duren dan 6 uur. Om biggen vitaler af te leveren, vindt transport van biggen bij voorkeur en in elk geval vanaf 2020 nog uitsluitend plaats met gesloten, klimaatgestuurde veewagens.	Transportduur blijkt uit transportdocumentatie in de administratie. Deze documentatie moet minstens een jaar bewaard worden. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. De klimaatgestuurde veewagen omdat dit scheelt in luchtwegaandoeningen en in diarree en daarmee in antibioticagebruik, en om stress als gevolg van grote temperatuurverschillen tegen te gaan.	Controleer transportdocumentatie. Noteer adres herkomstbedrijf.	Uitsluiting
T06	Transportduur vleesvarkens	Het transport van vleesvarkens mag niet langer duren dan 8 uur.		Controleer transportduur. De transporttijd start bij het inladen van het eerste dier en eindigt bij het uitladen van het laatste dier. Noteer adres slachterij.	Uitsluiting
Aanvullend					
VA0104	Aantal dieren	Tijdens de jaarlijkse controle worden per diercategorie het aantal dieren vastgelegd.		Noteer aantal plaatsen ongeacht het aantal aanwezige dieren. Volgens opgaf varkenshouder.	-
VA0104A	Aantal zeugen- en geltenplaatsen	Het aantal zeugen- en geltenplaatsen is:		Noteer aantal zeugen en geltenplaatsen	-
		Het aantal aanwezige zeugen- en gelten is:		Noteer aantal aanwezige zeugen en gelten	-
VA0104B	Aantal beren	Het aantal berenplaatsen is:		Noteer aantal berenplaatsen	-
		Het aantal aanwezige beren is:		Noteer aantal aanwezige beren.	-
VA0104C	Aantal vleesvarkensplaatsen	Het aantal vleesvarkensplaatsen is:		Noteer aantal vleesvarkenplaatsen	-
		Het aantal aanwezige vleesvarkens is:		Noteer aantal aanwezige vleesvarkens	-
VA0104D	Aantal opfokplaatsen	Het aantal opfokplaatsen voor zeugen en/of beren is:		Noteer aantal opfokplaatsen	-
		Het aantal aanwezige opfokdieren is:		Noteer aantal aanwezige opfokdieren	-
VA0104E	Aantal biggen	Het aantal biggenplaatsen is:		Noteer aantal opfokplaatsen	-
		Het aantal aanwezige biggen is:		Noteer aantal aanwezige opfokdieren	-